

NORGES HØYESTERETT

Den 19. januar 2021 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Skoghøy, Bull og Østensen Berglund i

HR-2021-86-U, (sak nr. 20-176826SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

Lunder & Aas AS (advokat Stein Fredrik Janzon)

mot

Eidsvoll kommune (advokat Steinar Mageli)

truffet slik

K J E N N E L S E :

- (1) Anken gjelder beslutning av lagmannsretten om å rette sakskostnadsavgjørelsen i en dom mer enn halvannet år etter at dommen ble avsagt.
- (2) Eidsvoll kommune anla 31. august 2016 søksmål mot Lunder & Aas AS for Øvre Romerike tingrett i en tvist om oppgjøret for en rørleggerentreprise på Bårlidalen renseanlegg. Lunder & Aas AS tok til motmæle og anla motsøksmål.
- (3) I planleggingsmøte for tingretten 1. desember 2016 ble partene spurt om hvorvidt det skulle være fagkyndige meddommere. Kommunen mente at det var «helt unødvendig», mens Lunder & Aas AS ga uttrykk for at selskapet «ønsker fagkyndige meddommere, primært byggelederkompetanse (byggherreside) og en med erfaring fra entrepriser». Etter dette traff tingretten 2. desember 2020 beslutning om at retten skulle settes med fagkyndige meddommere.
- (4) Etter avholdt hovedforhandling avsa tingretten 14. desember 2017 dom med slik domsslutning:

«I hovedsøksmålet:

1. Lunder & Aas AS frifinnes.

I motsøksmålet:

2. Eidsvoll kommune dømmes til innen 2 – to – uker å betale til Lunder & Aas AS betaling for utførte arbeider med 4 080 000 – firemillionerogåttitusen – kroner, inklusive merverdiavgift, med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra de fem ovennevnte fakturaers forfall til betaling skjer.

For begge søksmål:

3. Eidsvoll kommune dømmes til innen 2 – to – uker å betale saksomkostninger til Lunder & Aas AS med 1 000 000 – enmillion – kroner, med tillegg av rettens gebyr samt utgifter til de fagkyndige meddommerne.»
- (5) I dommen heter det at «[r]etten besluttet 2. desember 2016, etter at det hadde vært drøftet i planmøte, at det skulle tilkalles fagkyndige meddommere».
  - (6) Godtgjørelsen til de fagkyndige meddommerne ble i beslutning 9. januar 2018 fastsatt til 211 584 kroner til den ene og 186 414 kroner til den andre, til sammen 397 998 kroner. I salærfastsettelsen er det lagt til grunn at de fagkyndige meddommerne «ble oppnevnt på begjæring fra Lunder & Aas AS».
  - (7) Eidsvoll kommune anket tingrettens dom til Eidsivating lagmannsrett. Anken førte frem, og lagmannsretten avsa 29. mars 2019 dom med slik domsslutning:
    - «1. Lunder & Aas AS betaler til Eidsvoll kommune 4 996 032 – firemillionernihundreogtrettito – kroner med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven fra 30. september 2016 til betaling skjer.
    2. Eidsvoll kommune tilkjennes erstatning fra Lunder & Aas AS med 70 000 – syttitusen – kroner med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven fra 30. september 2016 til betaling skjer.
    3. I saksomkostnader for tingretten og lagmannsretten betaler Lunder & Aas AS til Eidsvoll kommune 3 029 992 – tremillionerogtjuenitusenihundreogtrettito – kroner.
    4. Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.»
  - (8) I kommunens saksomkostnadsoppgave til lagmannsretten var utgiftene til fagkyndige meddommere for tingretten oppført som en av de postene som ble krevd dekket. Hvorvidt beløpet var angitt i det eksemplar som ble levert retten, er omtvistet. I lagmannsrettens dom er kostnadene til meddommerne for tingretten ikke omtalt.
  - (9) Etter begjæring fra Eidsvoll kommune rettet lagmannsretten 15. oktober 2020 domsslutningen ved at følgende tekst ble tilføyd:

« *) Lunder & Aas AS betaler utgiftene til fagkyndige meddommere for tingretten som fastsatt i tingrettens kjennelse av 9. januar 2018.

Rettet 15. oktober 202, jfr. tvisteloven § 19-8.

Terje Hoffmann (sign)»
  - (10) Bakgrunnen for begjæringen om retting var at Eidsvoll kommunes prosessfullmektig i juli 2020 under henvisning til tingrettens dom hadde mottatt krav fra Domstoladministrasjonen om å betale utgiftene til meddommerne for tingretten. Kommunen bestred kravet. I brev 9. oktober 2020 til tingretten og Domstoladministrasjonen ga kommunen uttrykk for at det

måtte bero på en feil at kostnadene til fagkyndige meddommere i tingretten ikke var tatt med i lagmannsrettens dom, der kommunen vant frem og ble tilkjent fulle sakskostnader for tingretten og lagmannsretten. Kommunen bad om at kravet skulle adresseres til motparten, alternativt at lagmannsretten skulle rette avgjørelsen etter tvisteloven § 19-8. Brevet av 9. oktober 2020 ble ikke forelagt Lunder & Aas AS' prosessfullmektig, som først fikk tilgang til brevet etter å ha bedt om det i anken over lagmannsrettens beslutning om retting, jf. lagmannsrettens brev 17. november 2020.

- (11) Senere har tingretten truffet beslutning om å kreve kostnadene til meddommerne dekket av Lunder & Aas AS. Denne beslutningen har Lunder & Aas AS påanket til Eidsivating lagmannsrett. Denne ankesaken er ikke avgjort.
- (12) *Lunder & Aas AS* har anket til Høyesterett over lagmannsrettens beslutning 15. oktober 2020 om å rette sakskostnadsavgjørelsen i lagmannsrettens dom. Det er i hovedtrekk anført at lagmannsrettens beslutning bygger på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter tvisteloven § 19-8 første ledd, og at avgjørelsen er «åpenbart uforsvarlig» eller «urimelig», jf. tvisteloven § 29-3 tredje ledd. Det foreligger ikke noen slik klar feil som kan rettes etter tvisteloven § 19-8. Kommunen hadde ikke krevd dekket kostnader til fagkyndige meddommere i sin sakskostnadsoppgave for lagmannsretten, og lagmannsretten har dermed i realiteten truffet en tilleggsavgjørelse etter tvisteloven § 19-9, noe det ikke var adgang til. Det var uansett ikke tale om noen «klar feil» som kan rettes etter § 19-8 første ledd. Lunder & Aas fremsatte ikke begjæring om fagkyndige meddommere for tingretten, men sa seg enig med dommeren i planleggingsmøtet at det kunne være hensiktsmessig. Det er heller ikke opplagt at selskapet ville blitt holdt ansvarlig for kostnadene om lagmannsretten hadde tatt stilling til dette da dommen ble avsagt, ettersom kommunens påstand i stevningen gjaldt et langt høyere beløp enn det som kommunen til slutt ble tilkjent. Avgjørelsen er «åpenbart uforsvarlig» ved at den er truffet uten å innhente Lunder & Aas' syn. Det er ikke tilstrekkelig at lagmannsretten har vært muntlig i kontakt med bostyrer for Lunder & Aas AS, som er under konkursbehandling. Det er dessuten «urimelig» når lagmannsretten 1 år og 7 måneder etter domsavsigelse avsier en tilleggsavgjørelse som innebærer at Lunder & Aas skal være ansvarlig for ytterligere 400 000 kroner.
- (13) *Eidsvoll kommune* har tatt til motmæle og har i korte trekk anført at det er en åpenbar feil ved lagmannsrettens dom at kostnadene til fagkyndige meddommere ikke er nevnt. Kommunen hadde i kostnadsoppgaven for lagmannsretten krevd disse kostnadene dekket. Det er klart at forholdet skyldes en forglemmelse fra lagmannsrettens side, all den tid kommunen vant saken og ble tilkjent fulle sakskostnader. Lagmannsretten har korrekt lagt til grunn at en slik forglemmelse kan rettes etter tvisteloven § 19-8. Kommunen kan ikke se at lagmannsretten hadde plikt til å foreholde Lunder & Aas AS spørsmålet om retting før beslutningen ble tatt, eller at manglende kontradiksjon rundt spørsmålet om retting medfører at avgjørelsen er blitt urimelig eller uforsvarlig.
- (14) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (15) Lagmannsrettens beslutning 15. oktober 2020 om å rette sakskostnadsavgjørelsen i lagmannsrettens dom av 29. mars 2019 kan bare ankes på det grunnlag at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse, eller på at avgjørelsen er «åpenbart uforsvarlig eller urimelig», se tvisteloven § 29-3 tredje ledd, jf. § 30-3 første ledd. Det sistnevnte alternativ omfatter også grove saksbehandlingsfeil – for eksempel mangel på kontradiksjon, se Skoghøy, *Tvisteløsning*, 3. utgave 2017, side 1256.

- (16) Ankeutvalget finner at lagmannsrettens beslutning om retting må oppheves.
- (17) Det følger av rettsgebyrloven § 2 andre ledd at dersom retten oppnevner meddommere uten at det er begjært av noen av partene, er det saksøkeren som er betalingsansvarlig overfor det offentlige. Hvis meddommere derimot er begjært av en part, er det den parten som har begjært meddommere, som hefter overfor det offentlige, se § 2 første ledd. Dette gjelder selv om retten uten slik begjæring av eget tiltak ville ha oppnevnt meddommere, se Skoghøy, op.cit. side 1316 med henvisninger til rettspraksis. Det er den parten som hefter overfor det offentlige, som må ta utgiftene til meddommere med i sin sakskostnadsoppgave dersom det kreves at motparten skal pålegges å erstatte disse utgiftene.
- (18) Det er en forutsetning for lagmannsrettens beslutning om retting at det er kommunen som er betalingsansvarlig overfor det offentlige for utgiftene til meddommere for tingretten. I tingrettens salærfastsettelse er det imidlertid lagt til grunn at det er Lunder & Aas AS som begjærte meddommere, og at det således er Lunder & Aas AS som er betalingsansvarlig overfor det offentlige. Det fremgår ikke av lagmannsrettens beslutning hvorfor den har lagt til grunn en annen oppfatning. Da lagmannsrettens beslutning om retting er truffet uten at Lunder & Aas AS' prosessfullmektig ble gitt anledning til å uttale seg, må beslutningen oppheves.
- (19) Lunder & Aas AS har fått medhold i at lagmannsrettens beslutning om retting må oppheves og har krevd erstattet sakskostnader for Høyesterett. Da begge parter har ansvar for den uklarheten som har oppstått om betalingsansvaret overfor det offentlige, og sluttresultatet etter ny behandling kan bli at Lunder & Aas AS blir ansvarlig for meddommerutgiftene på grunnlag av rettsgebyrloven § 2 første ledd, finner imidlertid ankeutvalget at hver av partene må bære sine kostnader i ankesaken for Høyesterett, jf. tvisteloven § 20-2 tredje ledd.
- (20) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

1. Lagmannsrettens beslutning 15. oktober 2020 om retting av sakskostnadsavgjørelsen i dom 29. mars 2019 oppheves.
2. Sakskostnader i ankesaken for Høyesterett tilkjennes ikke.

Henrik Bull
(sign.)

Jens Edvin A. Skoghøy
(sign.)

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)